

İhracatta iklim bozuluyor

■ İSTANBUL Sanayi Odası

Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, aralıkta 49.7 oldu. Endeks üst üste beşinci ay 50.0'den düşük olarak eşik değerin altında gerçekleşti. Endeks, ihracat pazarlarındaki talep koşullarının neredeyse değişmediğine işaret etti. Euro Bölgesi'ndeki ekonomik zayıflığın ihracat iklimini olumsuz etkilediği, Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve Avusturya'da ekonomik aktivitenin daraldığı belirtildi. (AA)

S eçimden sonra göreve getirilen yeni ekonomi yönetimi daha ortodoks, kural bazlı ve öngörülebilir politikaya geçerek bazı adımlar attı. Bu kapsamda başta faiz artışları yaparak iç talepte kemer sıkma politikasına geçti. Ekonomi yönetimi faiz artışları ve uygulanan kemer sıkma politikasının etkilerini azaltmak için ihracatı artırmayı hedefledi. Ekonomide daralma ve istihdamda azalma olmaması için reel sektöre kredi destek paketleri açıklandı. Ancak beklenen olmadı. Öncü göstergeler kemer sıkma politikasının ihracat ayağının tıkandığını ortaya koydu. **Istanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi'nin Aralık 2023 dönemi sonuçları açıklandı. Buna göre, endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor. Kasımda 49,5 olan **ISO Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi aralıkta sınırlı bir artış kaydederek 49,7'ye yükseldi. Endeks üst üste beşinci ay 50'den düşük olmasına rağmen eşik değerin çok hafif altında kaldı ve ihracat pazarlarındaki talep koşullarının hemen hemen değişmediğine işaret etti. Endeks, üst üste beş aydır negatif bölgede bulunuyor. Euro Bölgesi'nde devam eden ekonomik zayıflık genel anlamda ihracat iklimini olumsuz etkiledi. Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve Avusturya'da ekonomik aktivite daralırken, büyüme bölgesinde yer alan ülkeler İspanya, İrlanda ve Yunanistan oldu. Aralık ayında en hızlı büyüyen ekonominin ise Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) olduğu belirtildi. Aralık ayında ABD'nin üretim artışı eğilimi on birinci aya ulaştı. Kasım ayında yeniden büyüme bölgesine geçen Birleşik Krallık da yılı genişleme ile kapatmayı başardı. **-EKONOMİ SERVİSİ**

Kemer sıkma dış kapıyı da kapattı

Ekonomi yönetimi faiz artışları ve uygulanan kemer sıkma politikasının etkilerini azaltmak için ihracatı artırmayı hedefledi. Ekonomide daralma ve istihdamda azalma olmaması için reel sektöre kredi destek paketleri açıklandı. Ancak beklenen olmadı, öncü göstergeler kemer sıkma politikasının ihracat ayağının tıkandığını ortaya koydu. **ISO Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, aralıkta sınırlı bir artışla 49,7'ye yükseldi. Endeks, üst üste beş aydır negatif bölgede.

FOTOĞRAF: KARAR ARŞİVİ

ORTA DOĞU DIŞINDA EN BÜYÜK BÜYÜME HİNDİSTAN'DA KAYDEDİLDİ

■ Aralık ayında en hızlı büyüyen ekonomi ise Birleşik Arap Emirlikleri oldu. Türk imalat sektöründe ihracat artışının ana kaynaklardan biri olmaya devam eden bu ülkede, büyüme gücü seyrini sürdürerek kasımdaki 5 aylık zirve seviyesinde gerçekleşti. Orta Doğu'nun diğer bölgeleri incelendiğinde üretimin Suudi Arabistan'da keskin bir şekilde artmasına karşılık Katar, Mısır ve Lübnan'da düştüğü gözlemlendi. Aralık ayında ABD'nin üretim artışı eğilimi 11. aya ulaştı. Kasım ayında yeniden büyüme bölgesine geçen Birleşik Krallık da yılı genişlemeyle kapatmayı başardı. Aralıkta üretim artışı son 6 ayın en yüksek hızında kaydedildi. Geçen ay Orta Doğu dışında en güçlü büyüme Hindistan'da kaydedildi. Bu ülkenin yanı sıra Rusya ve Çin'de de ekonomik aktivitedeki artış kısma göre hızlandı. BRIC ülkeleri içerisinde büyüme sağlayamayan tek ülke, ekonomik aktivitenin yatay seyrettiği Brezilya oldu.

'BOZULMA DURMA NOKTASINA YAKLAŞTI'

■ **Istanbul Sanayi Odası** Türkiye İhracat İklimi Endeksi hakkında değerlendirmede bulunan S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, Birleşik Krallık, ABD ve Orta Doğu gibi önemli ihracat pazarlarında gerçekleşen büyümenin aralık ayında Euro Bölgesi'ndeki zayıflığın etkilerini azalttığını bildirdi. Harker, "Böylece Türk imalatçılarının ihracat iklimindeki bozulma durma noktasına yaklaştı. Öte yandan, Euro Bölgesi'nin Türkiye'nin ihracatı içerisindeki payı göz önüne alındığında, anlamlı ihracat fırsatlarının ortaya çıkması için bu bölgedeki ekonomik koşullarda da iyileşme olması gerekecektir" ifadesini kullandı.

DIŞ TİCARET BEKLENTİ ANKETİ'NDE YÜZDE 9'DAN FAZLA AZALMA

■ Ticaret Bakanlığı Dış Ticaret Beklentisi Anketi'ni açıkladı. Buna göre, ihracat beklentisi endeksi, bu dönemde bir önceki çeyreğe göre 9,1 puan azaldı. 2023 yılının son çeyreğinde 114 seviyesinde olan endeks, son çeyrekte 104,9'a geriledi. Endeks geçen yılın aynı dönemine göre ise 8,9 puan artış gösterdi. Endeksi, gelecek 3 ayı ilişkin ihracat beklentisi, ihracat sipariş beklentisi ile son 3 ayı ilişkin ihracat sipariş düzeyi azalış yönünde, şu anda kayıtlı sipariş düzeyine yönelik değerlendirmeler artış yönünde etkiledi. Bu yılın ilk çeyreğine ilişkin ithalat beklentisi endeksi ise bir önceki çeyreğe göre 6,7 puan azalarak 114,6 seviyesinde gerçekleşti. Endeks geçen yılın aynı dönemine göre de 11,5 puan azaldı. İthalat beklentisi endeksinin, gelecek 3 ayı ilişkin ithalat beklentisi, ithalat birim fiyat beklentisi ile son 3 aydaki ithalat sipariş düzeyi sorusuna yönelik değerlendirmeler azalış yönünde, şu anda kayıtlı ithalat sipariş düzeyi sorusuna yönelik değerlendirmeler artış yönünde etkiledi.

ÜRETİM VE SİPARİŞLERDE DÜŞÜŞ SÜRÜYOR

■ Ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan **Istanbul Sanayi Odası** İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) aralık ayında 47,4 olarak gerçekleşti. Aralık ayıyla birlikte endeks 6. ayında da daralmaya işaret etti. Endeks, üst üste altıncı ayda 50 eşik değerinin altında kaldı. Veri, kasım ayında 47,2 olarak kaydedilmişti. Üretim ve yeni siparişlerde düşüş devam ederken, istihdamda daralma eğilimi durdu. Girdi maliyetlerinde artış hızı mayıstan bu yana en düşük seviyeye geriledi. 10 sektör arasında yeni siparişleri artıran tek sektör gıda ürünleri oldu. Yeni siparişlerde en sert yavaşlama kimyasal, plastik ve kauçuk ürünlerinde yaşandı. İstihdamda en güçlü artış kara ve deniz taşıtlan sektöründe görüldü. Endekste 50'nin üstü değerler büyümeye, altındaki değerler ise daralmaya işaret ediyor.

ŞİMŞEK: İHRACATÇIYI DESTEKLEMekte KARARLIYIZ

■ Hazine ve Maliye Bakanı daha önce yaptığı açıklamalarda sıkı para politikasında kararlı olduklarını vurgularken, aynı zamanda yatırımı, üretimi ve ihracatı desteklemekte de kararlı olduklarını altını çizdi. Şimşek Kasım ayında X platformunda yaptığı paylaşımda "Dezenflasyon sürecinde yatırımı, üretimi ve ihracatı desteklemekte de kararlıyız. Bu çerçevede, Eximbank'ın sermayesi güçlendirilirken, ihracatçıların finansmana erişimini desteklemek için günlük reeskont kredisi limitini 10 katına çıkararak 3 milyar TL'ye yükselttik. İhracat ve döviz kazandıran hizmetler için reeskont kredisi faizlerine üst sınır getirerek, iskonto oranını azami yüzde 25,9'da sabit tuttuk" ifadelerini kullandı. Şimşek, **Müstakil Sanayiciler ve İşadamları** Derneğinin (**MUSİAD**) düzenlediği 2023 Yılı Değerlendirmesi ve 2024 Yılı Beklentileri toplantısında ise Türkiye'nin son 20 yılda yüzde 5,4, 100 yılda ise yüzde 4,8 büyüdüğünü belirterek buradaki sorunun iç taleple büyümeden kaynaklandığını aktardı. Şimşek, "Gelin hep birlikte yapısal dönüşümü başaralım. Sizi destekleyelim. Siz de bunu başarm. Yüksek sürdürülebilir büyüme istiyoruz. Sadece iç taleple büyüme doğru değil, net ihracatın büyüme katkısını artırmak istiyoruz" dedi.

▶ Aralık ayında en hızlı BAE büyüdü

İSO Türkiye İhracat İklimi Endeksi 49,7

Kasım ayında 49,5 olan **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, aralıkta sınırlı bir artışla 49,7'ye yükseldi. Endeks, üst üste beşinci ay 50,0'den düşük olmasına rağmen eşik değer çok hafif altında gerçekleşerek ihracat pazarlarındaki talep koşullarının hemen hemen değişmediğine işaret etti. Euro Bölgesi'nde devam eden ekonomik zayıflık genel anlamda ihracat iklimini olumsuz etkiledi. Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve Avusturya'da ekonomik aktivite darılırken, büyüme bölgesinde yer alan ülkeler İspanya, İrlanda ve Yunanistan oldu. Aralık ayında en hızlı büyüyen ekonominin ise Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) olduğu belirtildi. Aralık ayında ABD'nin üretim artışı eğilimi on birinci aya ulaştı. Kasım ayında yeniden büyüme bölgesine geçen Birleşik Krallık da yılı genişleme ile kapatmayı başardı. Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi'nin Aralık 2023 dönemi sonuçları açıklandı. Endekste eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50,0'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor. Kasımda 49,5 olan **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi aralıkta 49,7'ye yükseldi. Endeks üst üste beşinci ay 50,0'den düşük olmasına rağmen eşik değer çok hafif altında kaldı ve ihracat pazarlarındaki talep koşullarının hemen hemen değişmediğine işaret etti.

2008 Türkiye, d etkilenme

● *Dünya ekonomisi 2008 yılında 1929'dan sonraki en şiddetli kriz ile karşı karşıya kaldı. ABD'de başlayan kriz özellikle İspanya, İtalya ve Yunanistan ekonomilerinin daralmasına ve işsizliğe yol açtı.*

Kriz ABD'de başladı

Türev ürünlerin baş döndüren büyümesi ve "mortgage" konut kredilerinin bir bölümünün geri ödenmemesinin başlatıldığı kriz, ABD ekonomisini sarstı. Büyük finans kuruluşları batarken devlet üç büyük otomotiv şirketini kurtardı. Kriz Akdeniz ülkeleri ekonomilerine de zarar

verdi. Sanayi tabanları daha güçlü olan Kuzey Avrupa ülkeleri ise krizi daha az hasarla atlattı. Dünya ekonomisindeki kriz Türkiye ekonomisindeki daralmanın önemli bir nedenini oluşturdu. Ancak Türkiye'nin ekonomisi daha kriz patlamadan 2007'de yavaşlamaya başlamıştı.

2011 yıllarını kapsayacak yeni bir Dünya Bankası Ülke Ortaklık Stratejisi'ni kabul etti.

14 Mart

Rekabet Kurulu, Migros Türk AŞ'nin toplam sermayesinin yüzde 50.83'üne tekabül eden hisselerinin Moonlight Capital'e devrine izin verdi.

24 Mart

Türkiye Elektrik Ticaret AŞ, nükleer santralde ihale sürecini başlattı.

40.75'e yükseldi.

20 Haziran

Dünya Bankası'ndan Türkiye'de uygulanan reform çalışmalarının parçası olan kamu sektörüne yönelik reformların desteklenmesi amacıyla 255,4 milyon Euro tutarında kredi sağlandı.

27 Haziran

Groupama, Güven Sigorta ve Güven Hayat şirketlerini satın aldı.

1 Temmuz

Elektrik dağıtım özelleştirilmelerinde Başkent Elektrik Dağıtım AŞ'nin özelleştirilme ihalesinde en yüksek teklifi 1 milyar 225 milyon dolar ile Hacı Ömer Sabancı Holding-Verbund-Enerjisa Ortak Girişimi verdi. Sakarya EDAŞ'ın ihalesi ise en yüksek teklifi 600 milyon dolar ile veren Akcez Ortak Girişimi'nin oldu.

7 Temmuz

Oybank'ı satın alarak Türkiye pazarına giren ING Grubu, Türkiye'deki faaliyetlerine ING Bank adıyla başladı.

22 Temmuz

Koç Holding, Koç Allianz Sigorta ve Koç Allianz Hayat ve Emeklilik'teki hisselerini

353.4 milyon Euro'ya Allianz Group'a sattı.

23 Temmuz

Danimarka sermayeli Carlsberg, Türk Tuborg'u 80 milyon dolara İsrail sermayeli Central Bottling Company'e sattı.

24 Temmuz

TOKİ iştiraki Emlak Konut GYO tarafından gelir paylaşımı yöntemiyle tekrar satışa çıkarılan İstanbul Mecidiyeköy'deki eski likör fabrikası arazisinin ihalesinde en yüksek teklifi 425 milyon YTL ile Ağaçoğlu İnşaat-Ofton İnşaat-Meydanbey İnşaat-Omak İnşaat Ortak Girişimi verdi.

28 Temmuz

Rus Lukoil, Aytemiz Petrol bünyesindeki Akpet'in tamamını satın aldı. OAO Lukoil Başkam Vagit Alekperov, "Bu alışverişin mali portresi bir ticari sırdır. Ancak 500 milyon dolardan biraz daha fazla olduğumu söyleyebilirim" dedi.

7 Ağustos

Vestel, Danimarkalı Vestel Post'u satın aldı.

28 Ağustos

Çukurova Grubu ortaklığındaki İnteltek, İddaa'nın işletmecisi oldu.

23 Eylül

TOKİ'ye ait İstanbul Ataköy arazisi ihalesinde 850 milyon YTL ile en yüksek

teklifi Sinpaş-Kat Turizm Ortaklığı verdi.

24 Eylül

Mersin Akkuyu'da planlanan nükleer santral inşaatı ve işletimi için açılan ihaleye teklif veren tek firma Rus Atostroyexport oldu.

25 Eylül

Meram Elektrik AŞ'nin özelleştirilme ihalesinde en yüksek teklifi 440 milyon dolar ile Alsim Alarko Sanayi verdi.

27 Eylül

Bizim Toptan Mağazalar'ın yüzde 20 hissesi, Güney Afrika Cumhuriyeti şirketi Standart Bank Group'a bağlı SU Private Equity'e satıldı.

8 Ekim

Ak Enerji'nin yüzde 37,36'sı 302,6 milyon dolara Çek firmasına satıldı.

22 Ekim

Moonlight, Migros'taki payını yüzde 97,3'e çıkardı.

13 Kasım

Kamuyuunda Varlık Barışı olarak ifade edilen, Bazı Varlıkların Millî Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun Tasarısı TMBB Genel Kurulu'nda yasalaftı.

28 Kasım

3G ihalesi yapıldı. Üç GSM operatörü, A, B ve C tipi lisansları paylaştı.

1 Ocak

5510 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile işçi emeklilerinin aylık ödemeleri enflasyona endekslendi. Aylıkların her altı ayın sonunda o dönemin toplam enflasyon oranı kadar artırılması kararlaştırıldı. İşçi sendikalarının milli gelir büyüme oranının da hesaba katılması yönündeki talepleri kabul edildi.

4 Ocak

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK) başkanlığına Hasan Köktaş atandı.

21 Ocak

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre Türkiye nüfusu 70 milyon 586 bin 256 kişi olarak açıklandı.

22 Ocak

BDDK, finansal kiralama ve finansman şirketlerine konut finansmanı alanında tutar açısından sınırlama getirdi.

22 Şubat

Özelleştirme İmza Töreni

Tekel'in sigara bölümünün özelleştirilme ihalesinde, en yüksek teklifi, 1 milyar 720 milyon dolar ile British Amerikan Tobacco (BAT) tarafından verildi.

29 Şubat

Dünya Bankası İcra Direktörleri Kurulu, Türkiye'ye yönelik 2008-

8 Mayıs

Türkiye ile IMF arasında 2005 mayıs ayında yapılan stand-by anlaşmasının yürürlük süresi doldu. Hükümet anlaşmayı yinelemedi. Böylece IMF ile yoğun ilişkiler dönemi sona ermiş oldu.

16 Mayıs

Devlet Demiryolları İşletmesi'ne ait Sandırma Limanı'nın işletme hakkının devri ihalesinde en yüksek teklifi Çelebi Ortak Girişim Grubu, Samsun Limanı'nın işletme hakkının devri ihalesinde ise en yüksek teklifi Ceynak Lojistik verdi.

19 Mayıs

Kapalı mekanlarda sigara içme yasağı getiren Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü hakkındaki kanun yürürlüğe girdi.

18 Haziran

OMV Aktiengesellschaft'ın Petrol Ofisi'ndeki doğrudan hissedarlık oranı yüzde

EKONOMİK GÖSTERGELER

Büyüme geriledi

Türkiye ekonomisinde enflasyon, ÜFE'de yüzde 8.11, TÜFE'de 10.06 şeklinde ortaya çıkarken, seriye dönüşen büyüme süreci sona erdi. Her ülkede derinden hissedilen küresel krizin etkisiyle Türkiye'de büyüme, yüzde 0.7 oranında gerçekleşti.

Dış ticaret etkilendi

Dünyanın mortgage kriziyle birlikte doğusundan batısına adeta kavrukluduğu bir yılda yaşanan olumsuzlukları, Türkiye ekonomisi en çok dış ticaret açısından hissetti. İhracat 115 milyar dolar olurken, Dünya Ticareti Raporu'nda 2008 yılında 202 milyar dolar ithalat yapan Türkiye, dünyanın en çok ithalat yapan 30 ülkesi arasında 20'nci sıradan girdi.

Lehman Brothers'ın batışı sembol oldu

1929'da yaşanan Büyük Buhran'dan sonraki en büyük ekonomik kriz olarak değerlendirilen 2008 Ekonomik Krizi, ABD, Avrupa ve Japonya başta olmak üzere Uzak Doğu'da dev şirketlerin iflaslarına yol açtı. Eylül 2008'de ABD'nin dördüncü büyük yatırım bankası bir buçuk asırlık Lehman Brothers'ın 613 milyar dolar borçla mahkemeye başvurusu, ekonomi tarihinin en büyük iflası olarak yorumlandı.

IMF ilişkilerinin ülke ekonomilerine verdiği zarar

60'lı yıllarda başlayan ve 2008 yılında sona eren Türkiye-IMF kredi anlaşmaları dönemi Türkiye ekonomisine aşındırdığı zararları verdi: IMF, anlaşma yaptığı ülkelerin özgün tarihsel sosyal ve ekonomik koşullarını dikkate almadan neoliberalizmin tek reçetesini kabul ettirmek istiyordu. Bu yaklaşımdan olumlu bir sonuç çıkması zordu. IMF, ilişki kurduğu hükümetlerde özelleştirmeyi zorlu tutuyordu.

KIT'lerden boşalan yer, özel sektör yatırımlarının dolduracağını varsayıyordu. Bu varsayım da gerçekleşmedi. Özel sektörün mali ve ara malı üreticilerden uzak duruyor, bu üretimi yapan KIT'lerin kapatılması dış ticaret ve cari işlemler açığını büyütüyordu. Devletin sanayiden çekilmesi için yapılan baskılar entegre demir-çelik tesisleri, rafineriler ve ileri teknoloji yatırımlarının sahiplensiz kalmasına yol açıyordu.

Ünnyayı sarsan krizden kurtulamadı

● "Teğet geçecek" söylemi ile hafife alınan küresel risk, gerekli önlemler zamanında alınmadığı için ekonomideki büyümenin 27 çeyrek sonunda eksiye dönmesine neden oldu.

● HAZIRLAYAN: FARUK TÜRKÖĞLU ● TASARIM: BİROL TEOMAN

Teknolojik yoğunluk nasıl yükseltilir

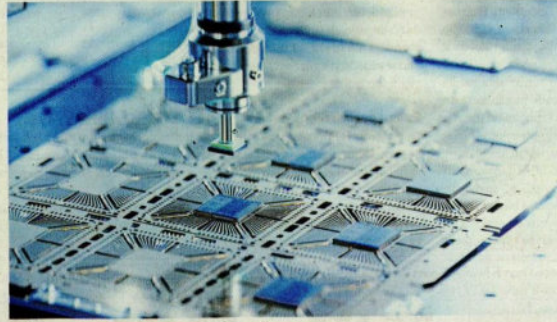
Bir firmada, sektörde veya ekonominin bütününde teknolojik yoğunluğun belirli bir süre artış eğilimi göstermesi verimliliği artıran faktörlerden biridir. Verimliliğin artışı ise ekonomik büyümeyi hızlandırır. Teknolojik yoğunluk (technological intensity) herhangi bir sanayi dalında bilimsel araştırma ve geliştirme çalışmalarının, o sanayi dalının verimliliğine yaptığı katkıyı tanımlayan bir terimdir.

20. yüzyılın son çeyreğine kadar entegre demir-çelik tesislerindeki yüksek fırınlar, kalkınmanın bir simgesi olarak görülüyordu. Bu dönemde "ağır" ve "hafif" sanayi olarak ikili teknolojik yoğunluk kriteri geçerliydi. O dönemde teknolojik yoğunluğu yüksek olan demir-çelik, demir dışı metal, otomotiv, elektrikli makineler, makine imalatı, kimya, ilaç, petrokimya

sektörleri ve rafineriler ağır sanayi olarak kabul ediliyor, gıda ve dokuma sanayileri ise hafif sanayi başlığı altında ele alınıyordu. Dönemin en itibarlı üretim dalı makine ve teçhizat sektörüydü.

Bu ayırım, 1980 sonrasında geçerliliğini kaybetti. Yeni dönemde sektörler teknolojik yoğunluk ve inovasyon kapasitesine bakılarak yeniden gruplandırılmaya başlandı.

OECD'nin düzenlediği ve AB tarafından da benimsenen sınıflama, araştırma-geliştirme harcamalarının düzeyine göre sektörleri dört gruba ayırıyordu. En üstteki yüksek teknoloji grubunda, araştırma-geliştirme harcamaları yüksek düzeyde olan bilgisayar, telekom cihazları, ilaç ve havacılık sektörleri vardı. Bir zamanlar ağır sanayinin gözdeleği olan ve en üst grupta yer alan otomotiv, kimya, makine ve teçhizat ile elektrikli

makineler, bir alt grup olan "ortanın üstü teknoloji" ligine düşmüşlerdi. Ülkelerin 1980 öncesinde gurur kaynağı olan demir-çelik tesisleri, rafineriler, çimento, cam ve seramik fabrikalarının yeri artık üçüncü lig veya "ortanın altı teknoloji" grubu idi. Birleşmiş Milletler Sanayi Kalkınma Örgütü (UNIDO),

gelişmekte olan ülkeleri gözeterek üçlü sınıflamayı tercih etmiş, bu sınıflamada yüksek ve ortanın üstü teknoloji grupları birleştirilmişti.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB) ile TÜİK, OECD'nin sınıflamasını esas almıştı. Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programları'nda, TÜİK'in

dış ticaret istatistiklerinde ve İstanbul Sanayi Odası'nın 500 büyük şirket ile ilgili yayımlarında sanayi üretimi veya ihracat içinde yüksek, ortanın üstü, ortanın altı ve düşük teknoloji gruplarının payları ayrı ayrı gösteriliyordu. Dünya Bankası da ülkelerin ihracatı içinde yüksek teknoloji ile

üretmiş ürünlerin oranını gösteren istatistikler yayınlıyordu.

Türkiye'nin teknolojik performansı vasat

Dünya ticaretinde, ortanın altı ve düşük teknoloji ile üretilen ürünlerin pazarında yoğun bir rekabet vardır. Üretimlerini tekstil ve gıda sektörlerinde yoğunlaştıran çok sayıda ülkenin olması nedeniyle rekabet yoğun, karar oranları düşüktür. Buna karşılık ortanın üstü ve yüksek teknolojik yoğunluğa sahip sektörlerin ihracatında rekabet zayıf ve karar oranları yüksektir. Sonuç olarak düşük teknoloji ile üretilen ürünleri satan, ileri teknoloji ile üretilen ürünleri satın alan bir ülkenin dış ticaret dengesi açık verir. Yüksek teknoloji ve ortanın üstü teknoloji sektörlerindeki üretimlerini ve ihracatlarını artıran ülkelerde ise dış ticaret fazlası oluşur.

Türkiye'nin 2000 yılından sonraki teknolojik yoğunluk performansı

Düşük teknolojinin payı azaldı

Düşük teknoloji grubunda gıda, tekstil, ağaç ürünleri, kâğıt ve basın yayın sektörleri yer alır. 2000 yılında düşük teknolojiye sahip sektör ürünleri ihracatın yüzde 51,5'ini oluşturuyordu. Bu oran istikrarlı bir şekilde azaldı. Ancak bu oran gelişmiş ülkelerde yüzde 20'nin altında bulunduğu için sözünü ettiğimiz rakamın daha da düşürülmesi gerekiyor.

Ortanın altında artış

Demir-çelik, çimento-cam-seramik tesislerinin ve petrol rafinerilerinin bulunduğu bu grubun toplam ihracattaki payı 2000 yılındaki yüzde 20,5'ten, 2019'da yüzde 27,5'e yükseldi. Bu gruptaki işyerlerinde çalışanlar sanayideki

istihdamın yüzde 27,2'sini oluşturdu.

Yüksek teknolojide başarısızlık

Bilgisayar, telekom cihazları, ilaç ve havacılık sektörlerini içeren yüksek teknoloji sektörlerinin ihracatının toplam ihracattaki payı 2000 ile 2008 arasında yüzde 3 ila yüzde 7 arasında gezdi. 2004 yılında yüzde 6,8'e kadar yükselen bu pay, düz ekran teknolojisi ve üretimi konusunda geç kalması nedeniyle geriledi. Türkiye'deki ileri teknoloji oranı gelişmekte olan ülkelerin çoğunluğundaki oranların altındaydı.

Fason olarak tekstil veya hazır giyim işi yapan bir şirketin medikal, teknik tekstil ve akıllı giyim üretimine geçmesi teknolojik yoğunluğun sektör içinde yükseltilmesidir. Aynı şirketin elde ettiği kazancı bir biyoteknoloji şirketine

yatırması ise sektörler arası teknolojik yoğunluğu yükseltme sürecini ifade etmektedir.

Ortanın üstündeki atılım

Bu gruptaki yüksek oranlı ihracat artışında özellikle beyaz eşya, elektrikli makineler ve hafif ticari araç ihracatı önemli rol oynadı. Ortanın üstü teknoloji yoğunluğa sahip sektörlerin ihracatının toplam ihracattaki payı yeni yüzyılın ilk sekiz yılında yükseldi.

Düşük teknolojinin payı azaldı

Düşük teknoloji grubunda gıda, tekstil, ağaç ürünleri, kâğıt ve basın yayın sektörleri bulunur. 2000 yılında düşük teknolojiye sahip sektör ürünleri ihracatın yüzde 51,5'ini oluşturuyordu. Bu oran istikrarlı bir şekilde azaldı. Ancak bu oran gelişmiş ülkelerde yüzde 20'nin altında bulunduğu için bu oranın daha da düşürülmesi gerekiyor.

Teknolojik yoğunluk kendiliğinden yükselmez

Teknolojik yoğunluğun yükseltilmesi sistemli ve sürekli olarak yürütülen araştırma ve geliştirme çalışmalarına, talep ve pazar analizlerinin sonuçlarına bağlıdır. İnovasyon çalışmaları ile ulaşılan olumlu sonuçlar, yoğunluk yükseltmenin maliyetini düşürürken gerekli süreyi de kısaltır.

Bir şirket veya sektörde teknolojik yoğunluğun yükseltilmesi üretimde eskisine göre daha ileri bir teknoloji kullanımı anlamına gelir. Teknolojik yoğunluğun ve düzeyin, serbest piyasa koşullarında "kendiliğinden" yükselmesi çok zordur. Çünkü girişimciler çok özel durumlar dışında ileri teknoloji alanlarından uzak durmayı tercih eder. Bu tercihin nedenleri şunlardır:

► Bu alanlarda sürdürülen araştırma-geliştirme çalışmalarının sonuç vermesi çok uzun süreler gerektirir. Süreci hızlandıran araç ile ilgili ilk çalışmalar 80'li yıllarda başlamış ancak henüz pratik sonuçlara ulaşamamıştır.

► Yeni yatırım alanlarında başarısızlık riski, geleneksel iş alanlarına göre daha yüksektir.

Finlandiya'nın Nokia şirketi geçen yüzyılda başarıya ulaşmaya kadar arka arkaya 17 yıl zarar etmiş, gerek şirket gerekse şirketten vergi alamayan devlet sonuç alınmaya kadar beklemiştir.

► Bu tür girişimlerde yüksek tutarda sermaye ile işe başlamak gereklidir.

► Bilimin yeni alanlarında yetenekli araştırmacı bulmak, yüksek tutarda sermaye bulmak kadar zordur. Yukarıdaki nedenlerden dolayı bir ekonominin teknolojik düzeyi kendiliğinden yükselmez. Bu düzeyin yükselmesi, ancak devletin yönlendirmesi ve aktif desteği ile gerçekleşebilir. Bu alanlara yatırım yapacak özel girişimcilere verilecek teşvikler normal ölçülerden çok farklı olmalı ve girişimcileri riskleri göze almaya sevk etmelidir.

Yeni teknolojiler için gerekli temel araştırmanın önemli bir bölümü devletin kuracağı enstitülerde yapılmalı ve araştırmaların sonuçları özel girişimcilerin kullanımına açık tutulmalıdır.

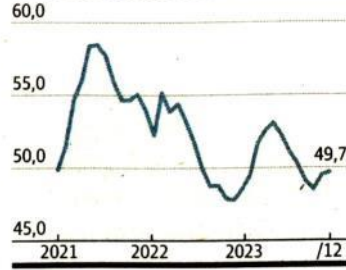
Alanın önemleri özel girişimcileri yeni teknoloji yatırımlarına çekemediğinde, yeni sektörlerdeki fabrikaların devlet veya devlet-özel sektör ortaklıkları kurulmalıdır.

ARALIKTA SINIRLI ARTTI

İhracat iklimi
eşiğin altında

İhracat iklim endeksi

İSO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, aralıkta sınırlı bir artışla 49,7'ye yükselmekle birlikte, dış talep koşullarında bozulmaya işaret eden eşik değerinin altındaki seyrini, üst üste beşinci ayına taşıdı. Birleşik Krallık, ABD ve Ortadoğu gibi önemli pazarlardaki büyüme, Euro Bölgesi'ndeki zayıflığın etkilerini azalttı. **/04**

ISO TÜRKİYE İHRACAT İKLİMİ ENDEKSİ ARALIKTA 49,7 OLDU

İhracat iklimi endeksi 5 aydır eşik değerinin altında

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, aralıkta 49,7 olarak gerçekleşti.

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İSO Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksinin Aralık 2023 dönemi sonuçları açıklandı.

Buna göre, endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor.

Kasım'da 49,5 olan **İSO Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi aralıkta 49,7'ye yükseldi. Endeks üst üste beşinci ay 50'den düşük olmasına rağmen eşik değerini çok hafif altında kaldı ve ihracat pazarlarındaki talep koşullarının hemen hemen değişmediğine işaret etti.

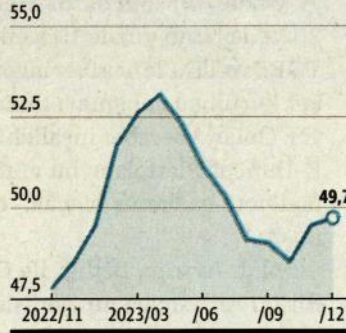
Euro Bölgesi'nde devam eden ekonomik zayıflık genel anlamda ihracat iklimini olumsuz etkiledi. Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve Avusturya'da ekonomik aktivite daralırken, büyüme bölgesinde yer alan ülkeler İspanya, İrlanda ve Yunanistan oldu. Diğer Avrupa ülkelerine bakıldığında, Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nde imalat **sanayi** üretiminin azaldığı görüldü. Anket kapsamında takip edilen

Euro Bölgesi'nin iyileşmesi gerek

S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, Birleşik Krallık, ABD ve Orta Doğu gibi önemli ihracat pazarlarında gerçekleşen büyümenin aralık ayında Euro Bölgesi'ndeki zayıflığın etkilerini azalttığını bildirdi. Harker, "Böylece Türk imalatçıların ihracat

iklimindeki bozulma durma noktasına yaklaştı. Öte yandan, Euro Bölgesi'nin Türkiye'nin ihracatı içerisindeki payı göz önüne alındığında, anlamlı ihracat fırsatlarının ortaya çıkması için bu bölgedeki ekonomik koşullarda da iyileşme olması gerekecektir" ifadesini kullandı.

ISO İhracat İklimi Endeksi

ülkeler içerisinde en belirgin daralma Çekya'da gerçekleşti.

Aralık ayında en hızlı büyüyen ekonomi ise Birleşik Arap Emirlikleri oldu. Türk imalat sektöründe ihracat artışının ana kaynaklardan biri olmaya devam eden bu ülkede, büyüme güçlü seyrini sürdürerek kasımdaki 5 aylık zirve seviyesinde gerçekleşti. Orta Doğu'nun diğer bölgeleri incelendiğinde

üretimin Suudi Arabistan'da keskin bir şekilde artmasına karşılık Katar, Mısır ve Lübnan'da düştüğü gözlemlendi.

Orta Doğu dışında en güçlü büyüme Hindistan'da

Aralık ayında ABD'nin üretim artışı eğilimi 11. aya ulaştı. Kasım ayında yeniden büyüme bölgesine geçen Birleşik Krallık da yılı genişlemeyle kapatmayı başardı. Aralıkta üretim artışı son 6 ayın en yüksek hızında kaydedildi.

Geçen ay Orta Doğu dışında en güçlü büyüme Hindistan'da kaydedildi. Bu ülkenin yanı sıra Rusya ve Çin'de de ekonomik aktivitedeki artış kasıma göre hızlandı. BRIC ülkeleri içerisinde büyüme sağlayamayan tek ülke, ekonomik aktivitenin yatay seyrettiği Brezilya oldu.

İSO Türkiye İhracat İklimi Endeksi aralıkta 49,7 oldu

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**'nin Aralık 2023 dönemi sonuçları açıklandı. Kasımda 49,5 olan **İSO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi** aralıkta 49,7'ye yükseldi. Endeks üst üste beşinci ay 50'den düşük olmasına rağmen eşik değerini çok hafif altında kaldı ve ihracat pazarlarındaki talep koşullarının hemen hemen değişmediğine işaret etti.

BAE 5 ayın zirvesinde

Euro Bölgesi'nde devam eden ekonomik zayıflık genel anlamda ihracat iklimini olumsuz etkiledi. Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve Avusturya'da ekonomik aktivite daralırken, büyüme böl-

gesinde yer alan ülkeler İspanya, İrlanda ve Yunanistan oldu. Anket kapsamında takip edilen ülkeler içerisinde en belirgin daralma Çekya'da gerçekleşti. Aralıkta en hızlı büyüyen ekonomi ise Birleşik Arap Emirlikleri oldu. Türk imalat sektöründe ihracat artışının ana kaynaklardan biri olmaya devam eden bu ülkede, büyüme güçlü seyrini sürdürerek kasımdaki 5 aylık zirve seviyesinde gerçekleşti. Orta Doğu'nun diğer bölgeleri incelendiğinde üretimin Suudi Arabistan'da keskin bir şekilde artmasına karşılık Katar, Mısır ve Lübnan'da düştüğü gözlemlendi. Aralık ayında ABD'nin üretim artışı eğilimi 11'inci aya ulaştı. Kasım ayında yeniden büyüme bölgesine geçen Birleşik Krallık da yılı genişlemeyele kapatmayı başardı. Geçen

ay Orta Doğu dışında en güçlü büyüme Hindistan'da kaydedildi. Bu ülkenin yanı sıra Rusya ve Çin'de de ekonomik aktivitedeki artış kasıma göre hızlandı.

S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, Birleşik Krallık, ABD ve Orta Doğu gibi önemli ihracat pazarlarında gerçekleşen büyümenin aralık ayında Euro Bölgesi'ndeki zayıflığın etkilerini azalttığını kaydetti. Harker, "Böylece Türk imalatçıların ihracat iklimindeki bozulma durma noktasına yaklaştı. Öte yandan, Euro Bölgesi'nin Türkiye'nin ihracatı içerisindeki payı göz önüne alındığında, anlamlı ihracat fırsatlarının ortaya çıkması için bu bölgedeki ekonomik koşullarda da iyileşme olması gerekecektir" ifadesini kullandı.

İSO'NUN HAZIRLADIĞI 'İKLİM ENDEKSİ' 5 AYDIR EŞİK DEĞERİN ALTINDA İhracatta sorunlara devam

İhracat pazarlarında daralmanın etkileri devam ederken **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** tarafından açıklanan Türkiye İhracat İklimi Endeksi, geçen aralık ayında da eşik değerinin altında kaldı. Endeks ılımlı bir iyileşme ile 49.7 seviyesine yükseldi ancak üst üste beşinci ayda da eşik değer olan 50'nin altında kaldı. **İSO** verilerine göre endeks kasımdaki 48.5 seviyesinden 49.7'ye yükselerek 50'nin altında kalmasına rağmen eşik değere yakın gerçekleşerek ihracat pazarlarındaki talep koşullarında büyük bir değişim olmadığına işaret etti.

Avro Bölgesi'nde devam eden ekonomik zayıflık genel anlamda ihracat iklimini olumsuz etkiledi. Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve Avusturya'da ekonomik aktivite daralırken büyüme bölgesinde yer alan ülkeler İspanya, İrlanda ve Yunanistan oldu. Aralık ayında en hızlı büyüyen ekonomi ise Birleşik Arap Emirlikleri oldu. Türk imalat

sektöründe ihracat artışının ana kaynaklardan biri olmaya devam eden bu ülkede, büyüme güçlü seyrini sürdürerek kasımdaki beş aylık zirve seviyesinde gerçekleşti.

İSO adına endeksi hazırlayan S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, "Avro Bölgesi'nin Türkiye'nin ihracatı içerisindeki payı göz önüne alındığında, anlamlı ihracat fırsatlarının ortaya çıkması için bu bölgedeki ekonomik koşullarda da iyileşme

olması gerekecektir" diye konuştu.

Öte yandan Ticaret Bakanı Ömer Bolat, Türkiye Genç İş İnsanları Derneği (TÜGİAD) Genel Merkezi açılışında yaptığı konuşmada, "2023 yılında mal ve hizmet ihracatçılarımıza toplam 11 milyar 700 milyon lira destek verdik. 2024 yılında bu desteklerimizi 22 milyar lira olarak açıkladık. Yıl bitiminde bu rakamı biraz daha artıracamız" dedi. • Ekonomi Servisi

İhracat İklimi Endeksi 49,7 oldu

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO) Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksinin Aralık 2023 dönemi sonuçları açıklandı.

Buna göre, endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor.

Kasımda 49,5 olan **İSO Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi aralıkta 49,7'ye yükseldi. Endeks üst üste beşinci ay, 50'den düşük olmasına rağmen eşik değerinin çok hafif altında kaldı ve ihracat pazarlarındaki talep koşullarının hemen hemen değişmediğine işaret etti.

İhracat İkliminde Değişiklik Yok

ÖMER KARADUMAN /
DOĞRUHABER - İstanbul
Sanayi Odası (İSO) Türkiye

İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi'nin Aralık 2023 dönemi sonuçları açıklandı. Endekste eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor.

Kasım'da 49,5 olan İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi aralıkta 49,7'ye yükseldi. Endeks üst üste beşinci ay 50,0'den düşük olmasına rağmen eşik değerini çok hafif altında kaldı ve ihracat pazarlarındaki talep koşullarının hemen hemen değişmediğine işaret etti.

EURO BÖLGESİNDEKİ ZAYIFLIK OLUMSUZ ETKİLEDİ

Euro Bölgesi'nde devam eden ekonomik zayıflık genel anlamda ihracat iklimini olumsuz etkiledi. Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve Avusturya'da ekonomik aktivite daralırken, büyüme bölgesinde yer alan ülkeler İspanya, İrlanda ve Yunanistan oldu. Diğer Avrupa ülkelerine bakıldığında, Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nde imalat sanayi üretiminin azaldığı görüldü. Anket kapsamında takip edilen ülkeler içerisinde en belirgin daralma Çek Cumhuriyeti'nde gerçekleşti.

ÜRETİM ARTIŞI SON 6 AYIN EN YÜKSEK HIZINA ULAŞTI

Aralık ayında en hızlı büyüyen

Kasım ayında 49,5 olan İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, aralıkta sınırlı bir artışla 49,7'ye yükseldi. Endeks, üst üste beşinci ay 50,0'den düşük olmasına rağmen eşik değerini çok hafif altında gerçekleştirerek ihracat pazarlarındaki talep koşullarının hemen hemen değişmediğine işaret etti.

ekonomi ise Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) oldu. Türkiye'nin imalat sektöründe ihracat artışının ana kaynaklardan biri olmaya devam eden bu ülkede, büyüme güçlü seyrini sürdürerek kasımdaki beş aylık zirve seviyesinde gerçekleşti. Orta Doğu'nun diğer bölgeleri incelendiğinde üretimin Arabistan'da keskin bir şekilde artmasına karşılık Katar, Mısır ve Lübnan'da ise düşüş kaydettiği gözlemlendi.

Aralık ayında ABD'nin üretim artışı eğilimi on birinci aya ulaştı. Büyüme ılımlı düzeyde olsa da önceki yılın temmuz ayından bu yana en yüksek oranda gerçekleşti. Kasım ayında yeniden büyüme bölgesine geçen Birleşik Krallık da yılı genişleme ile kapatmayı başardı. Aralıkta üretim artışı son altı ayın en yüksek hızında kaydedildi.

Aralık ayında Orta Doğu dışında en güçlü büyüme Hindistan'da kaydedildi. Bu ülkenin yanı sıra Rusya ve Çin'de de ekonomik aktivitedeki artış Kasım

ayına göre hızlandı. BRIC ülkeleri içerisinde büyüme sağlayamayan tek ülke, ekonomik aktivitenin yatay seyrettiği Brezilya oldu.

İHRACAT İKLİMİ BOZULMADAN DURMA NOKTASINA YAKLAŞTI

İstanbul Sanayi Odası Türkiye İhracat İklimi Endeksi hakkında değerlendirmede bulunan S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, şunları söyledi: "Birleşik Krallık, ABD ve Orta Doğu gibi önemli ihracat pazarlarında gerçekleşen büyüme Aralık ayında Euro Bölgesi'ndeki zayıflığın etkilerini azalttı. Böylece Türk imalatçıların ihracat iklimindeki bozulma durma noktasına yaklaştı. Öte yandan, Euro Bölgesi'nin Türkiye'nin ihracatı içerisindeki payı göz önüne alındığında, anlamlı ihracat fırsatlarının ortaya çıkması için bu bölgedeki ekonomik koşullarda da iyileşme olması gerekecektir."

DIŞ TİCARETTE DARALMA BEKLENTİSİ

TİCARET Bakanlığı'nın, 2024'ün ilk çeyreğine ilişkin ihracat beklenti endeksi, bir önceki çeyreğe göre 9,1 puan azalarak 104,9 seviyesinde gerçekleşirken, ithalat beklenti endeksi ise 6,7 puan azalarak 114,6'ya geriledi. Bakanlık, bu yılın ilk çeyreğine ilişkin Dış Ticaret Beklenti Anketi'ni açıkladı. Buna göre, ihracat beklenti endeksi, bu dönemde bir önceki çeyreğe göre 9,1 puan azaldı. 2023 yılının son çeyreğinde 114 seviyesinde olan endeks, son çeyrekte 104,9'a geriledi. Endeks geçen yılın aynı dönemine göre ise 8,9 puan artış gösterdi. Endeksi, gelecek 3 aya ilişkin ihracat beklentisi, ihracat sipariş beklentisi ile son 3 aya ilişkin ihracat sipariş düzeyi azalış yönünde, şu anda kayıtlı sipariş düzeyine yönelik değerlendirmeler artış yönünde etkilendi. Bu yılın ilk çeyreğine

ilişkin ithalat beklenti endeksi ise bir önceki çeyreğe göre 6,7 puan azalarak 114,6 seviyesinde gerçekleşti. Endeks geçen yılın aynı dönemine göre de 11,5 puan azaldı. Bu arada, **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**, aralıkta 49,7 olarak gerçekleşti. Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İSO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksinin Aralık 2023 dönemi sonuçları** açıklandı. Buna göre, endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor. Kasımda 49,5 olan **İSO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi** aralıkta 49,7'ye yükselse de endeks üst üste beşinci ayda da 50'den düşük olarak eşik değerinin altında kaldı.

Türkiye İhracat İklimi Endeksi 2023 Aralık'ta 49,7 seviyesinde gerçekleşerek bozulmanın 5. ayda da devam ettiğine işaret etti

İhracat iklimi bozulmaya devam ediyor

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi** Aralık 2023 dönemi sonuçları açıklandı. Buna göre, endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor. Kasımda 49,5 olan **ISO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi** aralıkta 49,7'ye yükselse de endeks üst üste beşinci ayda da 50'den düşük olarak eşik değerinin altında kaldı.

EURO BÖLGESİ OLUMSUZ ETKİLEDİ

Euro Bölgesi'nde devam eden ekonomik zayıflık genel anlamda ihracat iklimini olumsuz etkiledi. Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve Avusturya'da ekonomik aktivite daralırken, büyüme bölgesinde yer

alan ülkeler İspanya, İrlanda ve Yunanistan oldu. Diğer Avrupa ülkelerine bakıldığında, Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nde imalat **sanayi** üretiminin azaldığı görüldü. Anket kapsamında takip edilen ülkeler içerisinde en belirgin daralma Çekya'da gerçekleşti. Aralık ayında en hızlı büyüyen ekonomi

ise Birleşik Arap Emirlikleri oldu. Türk imalat sektöründe ihracat artışının ana kaynaklardan biri olmaya devam eden bu ülkede, büyüme güçlü seyrini sürdürerek kasımdaki 5 aylık zirve seviyesinde gerçekleşti. Orta Doğu'nun diğer bölgeleri incelendiğinde üretimin Suudi Arabistan'da keskin bir şekilde artmasına karşılık Katar, Mısır ve Lübnan'da düştüğü gözlemlendi.

BOZULMA DURACAK MI?

Aralık ayında ABD'nin üretim artışı eğilimi 11. aya ulaştı. Kasım ayında yeniden büyüme bölgesine geçen Birleşik Krallık da yılı genişlemeyle kapatmayı başardı. Aralıkta üretim artışı son 6 ayın en yüksek hızında kaydedildi. Geçen ay Orta Doğu dışında en güçlü büyüme Hindistan'da kaydedildi.

İmalat sektörünün ihracatında bozulma

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksinin Aralık 2023 dönemi sonuçları** açıklandı. Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, aralıkta 49,7 olarak gerçekleşti. Buna göre, endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor. Aralık ayında ABD'nin üretim artışı eğilimi

11. aya ulaştı. Kasım ayında yeniden büyüme bölgesine geçen Birleşik Krallık da yılı genişlemeyle kapatmayı başardı. Aralıkta üretim artışı son 6 ayın en yüksek hızında kaydedildi. Geçen ay Orta Doğu dışında en güçlü büyüme Hindistan'da kaydedildi. Bu ülkenin yanı sıra Rusya ve Çin'de de ekonomik aktivitedeki artış kasıma göre hızlandı. BRIC ülkeleri içerisinde büyüme sağlayamayan tek ülke, ekonomik aktivitenin yatay seyrettiği Brezilya oldu. **Ekonomi Servisi**

enerji verimliliği
PROSES ÜRÜN VE SİSTEMLERİ

Enerji tüketimini yüzde 50'ye kadar azaltmak mümkün

Escon Enerji Genel Müdürü Onur Ünlü, "Türk sanayisi temiz enerjiye yatırım yapıyor ancak tüketimini düşüremiyor. Enerji verimliliği kapsamında yapılacak yatırımlar ile uygulamanın türü ve kapsamına göre enerji tüketimini yüzde 20 ila 50 arasında azaltmak mümkün" dedi.

Türkiye'nin ilk ve tek global enerji hizmet şirketi ESCON Enerji tarafından ikincisi yayımlanan 'Türk Sanayisinin Enerji Verimliliği Raporu'na göre sanayi kuruluşları enerji verimliliği potansiyellerini yeterince kullanamıyor yani enerji tüketimlerini düşüremiyor. Türkiye'nin 51 şehrindeki toplam 14 sektörden 411 fabrika ile 23 ticari binanın incelendiği rapora göre, Türk sanayisindeki enerji verimliliği potansiyeli yüzde 32. Raporla incelenen işletmelerin 185'i ISO 500, 69'u ise ISO İkinci 500'ün 2021 yılı listesinde yer alıyor. ESCON Enerji CEO'su Onur Ünlü, enerjide temiz kaynak kullanımı ve maliyetleri düşürmeye yönelik yatırımların arttığını söyleyerek, "Ancak bu yatırımlar şu anda ağırlıklı olarak yenilenebilir enerji alanında yapılıyor. Bu, işletmelerin enerji maliyetini düşürüp, temiz bir enerji kaynağı sağlıyor ancak kullanılan enerjinin miktarını değiştirmiyor. Halbuki sanayimizin kullandığı enerjinin miktarını düşürmesi için öncelikle enerji verimliliği yatırımları yapılması gerekiyor. Çünkü enerji verimliliği kapsamında yapılacak yatırımlar ile uygulamanın türü ve kapsamına göre enerji tüketimini yüzde 20 ila 50 arasında azaltmak mümkün" dedi.

ORTALAMA GERİ ÖDEME SÜRESİ 2,7 YIL

Fabrika ve ticari işletmeler olmak üzere toplam 434 işletmede yapılan etütlere göre bu işletmelerin enerji tüketimleri yıllık 6,92 milyon TEP olurken, enerji verimliliği potansiyellerinin ortalaması ise yüzde 32 olarak ölçüldü. Enerji verimliliği projelerinin ortalama geri ödeme süresi 2,7 yıl, bu projelerin hayata geçmesiyle sağlanabi-

Escon Enerji Genel Müdürü Onur Ünlü

lecek emisyon azaltımı ise 1,2 milyon ton karbondioksit olarak belirlendi.

"VERİMLİLİK ÇALIŞMALARI İLE ENERJİ TÜKETİMİ YÜZDE 50'YE KADAR AZALTILABİLİR"

Raporu değerlendiren ESCON Enerji CEO'su Onur Ünlü, enerji verimliliği alanındaki farkındalığın arttığını ancak yatırımların daha çok yenilenebilir enerjiye yapıldığını belirterek, "Halbuki enerji verimliliği ile yenilenebilir enerji yatırımları farklı konular. Bir işletmede yenilenebilir enerji yatırımı yapıldığı zaman, tüketilen enerjinin kaynağı değişir. Örneğin önceden fosil yakıt kullanılıyorken bu yatırımla bir-

likte artık güneş gibi temiz bir kaynak enerji sağlanır. Ancak bu durum her ne kadar işletmenin enerji maliyetini düşürse ve temiz bir enerji kaynağı sağlamış olsa da kullanılan enerji miktarını değiştirmez yani yine aynı miktarda enerji tüketilir. Oysa önce enerji tüketimini düşürmek gerekiyor. Çünkü enerji verimliliği kapsamında yapılacak yatırımlar ile uygulamanın türü ve kapsamına göre enerji tüketimini yüzde 20 ila 50 arasında azaltmak mümkün. Biz de bu nedenle işletmelere öncelikli enerji verimliliği alanında yatırım yaparak enerji tüketimlerini düşürmelerini, ardından bu düşen elektrik kullanımlarını yenilenebilir

enerji verimliliği PROSES ÜRÜN VE SİSTEMLERİ

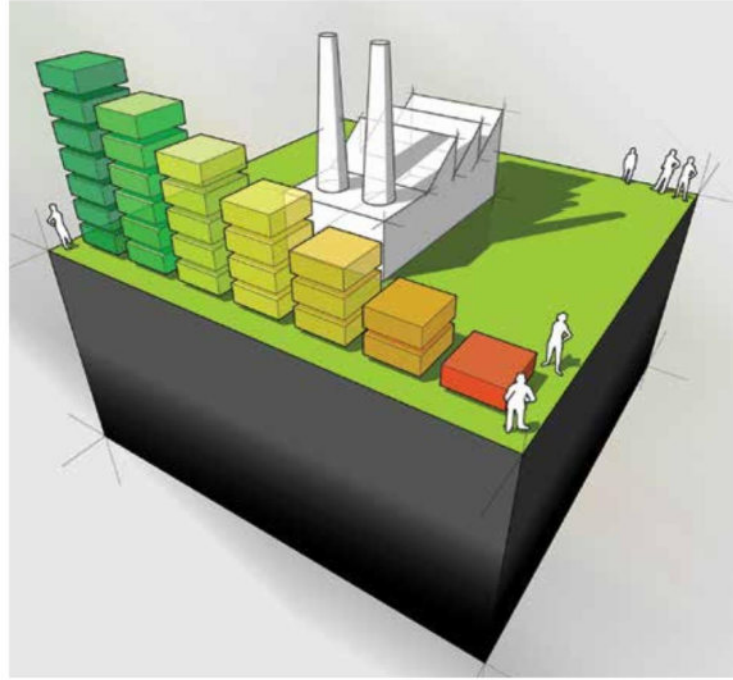
enerji kaynaklarından tedarik etmelerini öneriyoruz. Böylece yenilenebilir enerji yatırımının maliyeti de ciddi oranda azaltılabilir" dedi.

"İHRACAT PAZARLARIMIZ AB VE ABD ENERJİ VERİMLİLİĞİNE ODAKLANDI"

Enerji tüketimini azaltmanın özellikle AB ile ticarete Türk firmalarının rekabetçi olabilmeleri için kritik öneme sahip olduğuna dikkat çeken Ünlü, "Enerji verimliliği, karbon nötr ekonomiye geçiş sürecinde tüm dünyada hayata geçirilen politikaların odağında yer alıyor. AB'nin 2030 yılına kadar enerji tüketimini yüzde 11,7 azaltma hedefi, ABD'nin enerji verimliliği ve enerji dönüşümü için 900 milyar dolarlık bütçe ayırması da bunu gösteriyor. Dolayısıyla enerjiyi temiz kaynaklardan sağlamak çok önemli ancak yeterli değil. İhracat pazarlarında yer alabilmek, kaynak verimliliğine ve döngüsel ekonomiye katkı sağlamak için enerji verimliliği sağlayarak tüketimi azaltmak şart. Aksi halde rekabetçiliğimizi kaybedebiliriz. Aslında Türkiye, 2022 yılı verilerine göre yüzde 2,7 ile dünyanın en yüksek enerji verimliliği oranına sahip ancak 2021 yılı Eurostat verilerine göre enerji yoğunluğumuz AB ülkelerinden yaklaşık yüzde 28 daha fazla. Bu da enerji yoğun sektörlerimizin fazlalığını gösteriyor. Enerji yoğunluğu da ancak enerji verimliliği çalışmaları ile azaltılabilir. Özellikle 1 Ekim itibarıyla uygulanmaya başlayan Sınırda Karbon Düzenlemesi Mekanizması da göz önünde bulundurulduğunda, enerji verimliliğinin ticaret için önemi daha net bir şekilde ortaya çıkıyor" diye konuştu.

EN YÜKSEK İYİLEŞME GIDADA, EN BÜYÜK POTANSİYEL TİCARİ BİNALARDA

Türk Sanayisinin Enerji Verimliliği Raporu'nda 'Ambalaj-Plastik', 'Ana Metal', 'Beyaz Eşya', 'Cam', 'Çimento', 'Gıda', 'İlaç', 'Kağıt', 'Kimya & Petrokimya', 'Orman Ürünleri', 'Otomotiv', 'Seramik', 'Tekstil' olmak üzere 13 sanayi sektörü ve 'Ticari Binalar' incelendi. Buna göre göre son iki yılda enerji verimliliği alanında en büyük iyileşmeyi gıda sektörü gösterdi. 2021 yılında bu sektörde tasarruf potansi-

yeli yüzde 44,7 idi. Yapılan çalışmalar ile birlikte enerji verimliliği arttıkça tasarruf potansiyeli de yüzde 39'a kadar düşürüldü. Kağıt sektöründe yüzde 45,07'den yüzde 40,2'ye, ilaçta ise yüzde 22,5'ten yüzde 19,2'ye inildi. Ticari binalar ise yüzde 0,1'lik bir değişimle yüzde 67,4 ulaşarak, 14 sektör içinde en yüksek enerji verimliliği potansiyeline sahip sektör oldu.

YILDA 7 BİN TON EMİSYON AZALTIMI, 2 MİLYON DOLAR TASARRUF

Raporda ayrıca enerji verimliliği alanında 'en yaratıcı finansman çözümü'

olarak kabul edilen ve şirket sermayesinden bir kuruş harcamadan bu alanda yatırım yapmayı sağlayan Enerji Performans Sözleşmeleri (EPS) kapsamında gerçekleştirilen çalışmalara da yer verildi. Rapordaki örneklerden biri, ISO 500'de ilk 10 şirket arasında yer alan bir fabrikada yapılan verimliliğin artırılması, atık ısı geri kazanımı, soğutma sistemlerinin revizyonu ve klima santrallerinin optimizasyonunu kapsayan çalışmalar oldu. Buna göre fabrika bir yılda yaklaşık 7 bin ton emisyon azalttı ve yaklaşık 2 milyon dolara eş değer olan 2.911 TEP enerji tasarrufu sağladı. 51

**Enerji verimliliği alanında
şirket sermayesinden bir kuruş harcamadan
yatırım yapmayı sağlayan Enerji Performans
Sözleşmeleri (EPS) kapsamında gerçekleştirilen
çalışmalara raporda da yer verildi.**

İhracat iklimi endeksi 49,7 oldu

■ **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, aralıkta 49,7 olarak gerçekleşti. Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İSO Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksinin Aralık 2023 dönemi sonuçları açıklandı. Buna göre, endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor. Kasımda 49,5 olan **İSO Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi aralıkta 49,7'ye yükseldi. Endeks üst üste beşinci ay 50'den düşük oldu.

Türkiye'nin ihracat pazarları yalpalıyor

Kasım ayında 49,5 olan **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, Aralık ayında sınırlı bir artışla 49.7'ye yükseldi. Endeks, üst üste beşinci ay 50'den düşük olmasına rağmen eşik değerinin çok hafif altında gerçekleşerek ihracat pazarlarındaki talep koşullarının hemen hemen değişmediğine işaret etti

**M. YASİN ERKOL
DETAY HABER**

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi'nin** Aralık 2023 dönemi sonuçları açıklandı. Endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor. Kasımda 49.5 olan **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi Aralıkta 49.7'ye yükseldi. Endeks üst üste beşinci ay 50'den düşük olmasına rağmen eşik değerinin çok hafif altında kaldı ve ihracat pazarlarındaki talep koşullarının hemen hemen değişmediğine işaret etti. İhracat İklimi Endeksi geçen yıl Ağustosta 49.1, Eylül ayında 49, Ekimde 48.5 olarak ölçülmüştü. Eşik değer olan

50'nin üzerine ise son olarak 50.3 ile Temmuz ayında çıkmıştı.

Avrupa pazarlarındaki zayıflık etkiledi

Euro Bölgesi'nde devam eden ekonomik zayıflık genel anlamda Türkiye'nin ihracat iklimini olumsuz etkiledi. Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve Avusturya'da ekonomik aktivite daralırken,

büyüme bölgesinde yer alan ülkeler İspanya, İrlanda ve Yunanistan oldu. Diğer Avrupa ülkelerine bakıldığında, Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nde imalat **sanayi** üretiminin azaldığı görüldü. Anket kapsamında takip edilen ülkeler içerisinde en belirgin daralma Çek Cumhuriyeti'nde gerçekleşti.

Aralık ayında en hızlı büyüyen ekonomi ise Birleşik Arap Emirlikleri

(BAE) oldu. Orta Doğu'nun diğer bölgeleri incelendiğinde üretimin Suudi Arabistan'da keskin bir şekilde artmasına karşılık Katar, Mısır ve Lübnan'da ise düşüş kaydettiği gözlemlendi. Aralık ayında ABD'nin üretim artışı eğilimi on birinci aya ulaştı. Büyüme ılımlı düzeyde olsa da önceki yılın Temmuz ayından bu yana en yüksek oranda gerçekleşti. Kasım ayında yeniden büyüme bölgesine geçen Birleşik Krallık da yılı genişleme ile kapatmayı başardı. Aralıkta üretim artışı son altı ayın en yüksek hızında kaydedildi. Aralık ayında Orta Doğu dışında en güçlü büyüme Hindistan'da kaydedildi. Bu ülkenin yanı sıra Rusya ve Çin'de de ekonomik aktivitedeki artış Kasım ayına göre hızlandı. BRICS ülkeleri içerisinde büyüme sağlayamayan tek ülke, ekonomik aktivitenin yatay seyrettiği Brezilya oldu.

İSO Türkiye İhracat İklimi Endeksi Aralıkta 49,7 oldu

HABER MERKEZİ

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**'nin Aralık 2023 dönemi sonuçları açıklandı. Buna göre, kasımda 49,5 olan **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi aralıkta 49,7'ye yükseldi.

Endeks üst üste beşinci ay 50'den düşük olmasına rağmen eşik değerini çok hafif altında kaldı ve ihracat pazarlarındaki talep koşullarının hemen hemen değişmediğine işaret etti.

Euro Bölgesi'nde devam eden ekonomik zayıflık genel anlamda ihracat iklimini olumsuz etkiledi. Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve Avusturya'da ekonomik

aktivite daralırken, büyüme bölgesinde yer alan ülkeler İspanya, İrlanda ve Yunanistan oldu. Diğer Avrupa ülkelerine bakıldığında, Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nde imalat **sanayi** üretiminin azaldığı görüldü. Anket kapsamında takip edilen ülkeler içerisinde en belirgin daralma Çek Cumhuriyeti'nde gerçekleşti.

Üretim artışı son 6 ayın en yüksek hızına ulaştı

Aralık ayında en hızlı büyüyen ekonomi ise Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) oldu. Türk imalat sektöründe ihracat artışının ana kaynaklardan biri olmaya devam eden bu ülkede, büyüme güçlü seyrini sürdürerek kasımdaki beş aylık zirve seviyesinde gerçekleşti. Orta Doğu'nun diğer bölgeleri incelendiğinde üretimin Arabistan'da

keskin bir şekilde artmasına karşılık Katar, Mısır ve Lübnan'da ise düşüş kaydettiği gözlemlendi. Aralık ayında ABD'nin üretim artışı eğilimi on birinci aya ulaştı. Büyüme ılımlı düzeyde olsa da önceki yılın temmuz ayından bu yana en yüksek oranda gerçekleşti. Kasım ayında yeniden büyüme bölgesine geçen Birleşik Krallık da yılı genişleme ile kapatmayı başardı. Aralıkta üretim artışı son altı ayın en yüksek hızında kaydedildi.

Aralık ayında Orta Doğu dışında en güçlü büyüme Hindistan'da kaydedildi. Bu ülkenin yanı sıra Rusya ve Çin'de de ekonomik aktivitedeki artış Kasım ayına göre hızlandı. BRIC ülkeleri içerisinde büyüme sağlayamayan tek ülke, ekonomik aktivitenin yatay seyrettiği Brezilya oldu.

"İhracat iklimindeki bozulma durma noktasına yaklaştı"

İstanbul Sanayi Odası Türkiye İhracat İklimi Endeksi hakkında değerlendirmede bulunan S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, şunları söyledi:

"Birleşik Krallık, ABD ve Orta Doğu gibi önemli ihracat pazarlarında gerçekleşen büyüme aralık ayında Euro Bölgesi'ndeki zayıflığın etkilerini azalttı. Böylece Türk imalatçılarının ihracat iklimindeki bozulma durma noktasına yaklaştı. Öte yandan, Euro Bölgesi'nin Türkiye'nin ihracatı içerisindeki payı göz önüne alındığında, anlamlı ihracat fırsatlarının ortaya çıkması için bu bölgedeki ekonomik koşullarda da iyileşme olması gerekiyor."

İhracat beklentileri düşüşte

EKONOMİ SERVİSİ

TİCARET Bakanlığının, 2024'ün ilk çeyreğine ilişkin Dış Ticaret Beklenti Anketi'ni açıkladı. Ankete göre ihracat beklentisi 2023 yılının son çeyreğine göre 9,1 puan azalarak 104,9 seviyesindedüşerken, ithalat beklentisi ise 6,7 puan azalarak 114,6'ya geriledi. İhracat beklentisini, gelecek 3 aya ilişkin ihracat beklentisi, ihracat sipariş bek-

lentisi ile son 3 aya ilişkin ihracat sipariş düzeyi azalış yönünde, şu anda kayıtlı sipariş düzeyine yönelik değerlendirmeler artış yönünde etkiledi. İthalat beklentini de gelecek 3 aya ilişkin ithalat beklentisi, ithalat birim fiyatı beklentisi ile son 3 aydaki ithalat sipariş düzeyi sorusuna yönelik değerlendirmeler azalış yönünde, şu anda kayıtlı ithalat sipariş düzeyi sorusuna yönelik değerlendirmeler artış yönünde etkiledi.

İHRACAT İKLİMİ ZAYIF

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi ise aralıkta 49,7 oldu. Endekse göre eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor. Kasımda 49,5 olan **İSO Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi aralıkta 49,7'ye yükseldi. Endeks üst üste beşinci ay eşik değer 50'nin altında kalarak ihracat ikliminin zayıflığına işaret etti.

AVRUPA OLUMSUZ ETKİLEDİ

Avro Bölgesi'nde devam eden ekonomik zayıflık genel anlamda ihracat iklimini olumsuz etkiledi. Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve Avusturya'da ekonomik aktivite daralırken, büyüme bölgesinde yer alan ülkeler İspanya, İrlanda ve Yunanis-

tan oldu. Diğer Avrupa ülkelerine bakıldığında, Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nde imalat **sanayi** üretiminin azaldığı görüldü. Anket kapsamında takip edilen ülkeler içerisinde en belirgin daralma Çekya'da oldu.

Aralık ayında en hızlı büyüyen ekonomi ise Birleşik Arap Emirlikleri oldu. Türk imalat sektöründe ihracat artışının ana kaynaklardan biri olmaya devam eden bu ülkede, büyüme güçlü seyrini sürdürerek kasımdaki 5 aylık zirve seviyesinde çıktı. Orta Doğu'nun diğer bölgeleri incelendiğinde üretimin Suudi Arabistan'da keskin bir şekilde artmasına karşılık Katar, Mısır ve Lübnan'da düştüğü gözlemlendi.

Orta Doğu dışında en güçlü büyüme Hindistan'da kaydedildi. Bu ülkenin yanı sıra Rusya ve Çin'de de ekonomik aktivitedeki artış kasma göre hızlandı. BRICS ülkeleri içerisinde büyüme sağlayamayan tek ülke, ekonomik aktivitenin yatay seyrettiği Brezilya oldu.